

Harari häzirkizaman ynsanyny halas edip bilermi?

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 26 января, 2025

Harari häzirkizaman ynsanyny halas edip bilermi? HARARI HÄZIRKIZAMAN YNSANYNY HALAS EDIP BILERMI?

Yuwal Noý Harari / Fotosurat: Oliwer Middendorp

Yuwal Noý Harari «Ýigrimi birinji asyr üçin ýigrimi bir sapak» atly 336 sahypalyk kitabynyň çap edilen gününden bäri aktiwligini ýitirmän, okyjylaryň gyzgyn seslenmesine mynasyp boldy.

Uly akyldarlar, işewürler we alymlar dowamly diýen ýaly geljegi çak etme we şoňa görä işler etme tagallasynnda.

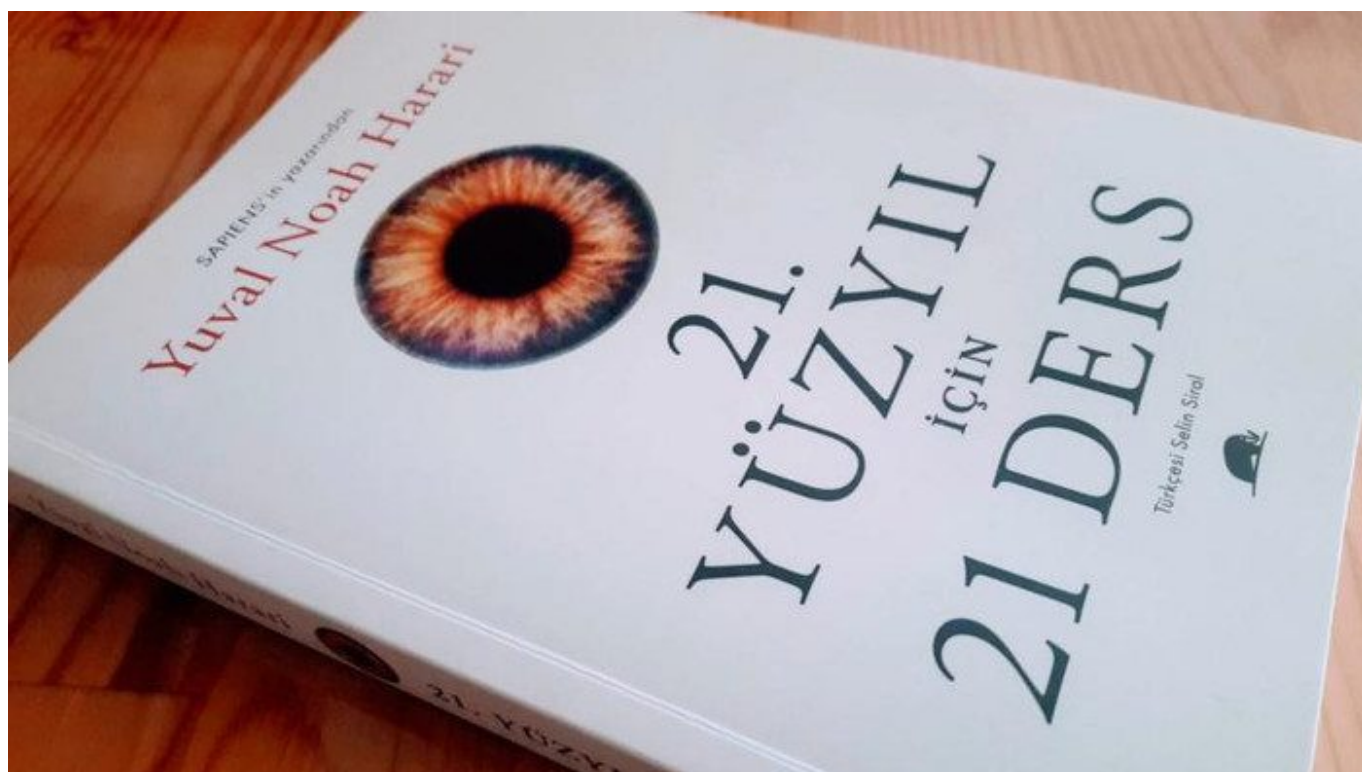
Ýaşayşy has gowulandyrylan dünýä döretmek maksadyny öňe tutýan bu ýagşy niýetli tagallalar wagtal-wagtal maglumatlary elinde saklaýanlaryň şahsy maksatlaryna görä zyýanly netijeleri

döredip bilýär. Emma bu maglumatyň özi bilen baglanyşykly mesele däl.

Bu boýunça kelle agyrdýanlaryň arasynda Elwin Toffler, Reýmond Kursweýl, Ilon Mask, Mitio Kaku ýaly adamlar hem bar, ýene-de biri alym Ýuwal Noý Hararidir.

Adamzat taryhy boýunça beren düşündirişleri bilen tanalýan Harari «Sapiens», «Homo Deus» ýaly eserlerinde adamzat taryhyny we geljegini şekillendiren esasy dinamikalaryň üstünde durup geçdi.

Bu eserleriň dowamy hökmünde ýazan «Ýigrimi birinji asyr üçin ýigrimi bir sapak» işi bolsa has aktual meseleler bilen gyzyklanýar.

«Ýigrimi birinji asyr üçin ýigrimi bir sapak», Ýuwal Noý Harari / «Kolektif Kitap» neşirýaty, Terjime eden: Selin Siral Harari asyrymyzyň esasy meselelerini derňeýär we dünýämiziň garşy-garşy bolup duran dürli tehnologiki, syýasy, sosial problemalarynyň üstünde pikir alşyp, şu günüň adamynyň geljege nähili taýýarlanmalydygy barada gözýetimimizi giňeldip biljek gyzykly maglumatlary berýär.

Global temalarda kelle döwýän Harari XXI asyryň getiren nämälimlikleriniň hötdesinden nädip gelmelidir barada dürli

çözgütli tekliplerini orta atýar.

Kitapda emeli aň, tehnologiýa, syýasat, etika ýaly birnäçe ugry öz içine alýan 21 bölüm bar.

Bölämleriň esasy durup geçýän ugurlary şular: Tehnologiki kynçylyk, umyt we umytsyzlyk, hakykat, gaýtawul.

Eýse Harari bize nähili sapaklary bermäge synanyşýar?

Kitap tehnologiki ösüşiň adamzada ýetiren täsirlerini derňäp söze başlaýar.

Harari emeli aň, robotlaşma ýaly ugurlardaky ösüşleriň adam bolmagyň manysyny nähili üýtgedip biljekdiginiň üstünde pikir alyşýar.

Bular ýaly tehnologiýalaryň iş dünýämizde we gündelik durmuşymyza döredýän öwrülişikleri etiki problemalary-da öz ýany bilen getirýändigine ünsi çekýär.

Harariniň pikirçe bu täze enjamlar adam eli bilen gözegçilik edip durka, şol bir wagtyň özünde ulanylýan formalary bilen adamzat taryhyny täzeden ýazma mümkinçiligine-de eýe.

Kitapda üstünde durlup geçilen ýene bir möhüm ähmiýetli tema – inormasiýa döwründe ýalan habarlaryň we maglumat hapalygynyň giňden ýaýramagy.

Biziň günlerimizde maglumat elýeterliligi aňsatlaşýanam bolsa, alýan maglumatlarymyzyň dogrulygyny anyklamak barha kynlaşýar. Harari bu ýagdaýyň demokratiýalara ýetirýän täsirleriniň we jemgyýeti nezdinde maglumatyň nädip manipulirlenip bilinjekdiginiň üstünde durup geçýär.

Harari okyjylaryna tankydy pikirlenme, ukyp-başarnyklaryny ösdürme, dürli çeşmeleri deňeşdirip okama ýaly gymmatly maslahatlary berýär.

Harari şeýle-de uly maglumat we gözegçilik tehnologiýalarynyň ösüşine ünsi çekýär.

Tehnologiýa kompaniýalarynyň we hökümetleriň raýatlary yzarlarma mümkinçilikleriniň artmagy şahsy azatlyklar we pynhan syrlar boýunça uly howplary abandyrýar.

Bu ýagdaý soňky günlerde adam beýnisine çipleriň oturdylyp, adamlary öz erk-ygtyýarynyň çäginde çykaryljakdygy baradaky myş-myşlary ýatladýar.

Юваль Ной Харари

АВТОР *Sapiens* и *Homo Deus*

читают:

Владимир Еремин
Владимир Зайцев
Станислав Концевич
Владимир Левашев
Никита Прозоровский
Борис Смолкин

21 УРОК ДЛЯ XXI ВЕКА

Kitap şeýle gözegçilik we ugrukdyrma enjamlarynyň jemgyýetçilik ylalaşygyna nähili garşy gidýändiginiň we şahslaryň bu täze reallykda azatlyklarlaryny nähili gorap biljekdikleriniň üstünde pikir alyşýar.

Sosial-ykdysady deňsizlikler boýunça-da Harati kapitalistik sistemanyň güýjüni tankyt astyna alýar.

Global ykdysadyýetdäki deňagramсыз ösüş, klimat üýtgeşmeleri, tebigy baýlyklaryň soňuny saýman ulanylmagy we gutarylmagy ýaly problemalaryň hötdesinden nähili gelmelidirigi barada möhüm soraglary orta atýar.

Awtor nasionalizmiň we populizmiň bu problemalara çözügüt bolup bilmejekdigini, jemgyýetleriň has adalatly we dowamly aýdyň

geljek üçin haýsy strategiýalary kabul etmelidigini derňeýär. «Ýigrimi birinji asyr üçin ýigrimi bir sapak» Ýuwal Noý Harariniň baý tejribesi we sagdyn analiz etme ukyby bilen baýlaşdyrylan, oýlandyryjy we gözýetimiňi giňeldiji ylmy iş. Kitap häzirkizaman dünýäsiniň buýr-bulaşyklygynyň, çylşyrymlylygynyň hötdesinden gelmek üçin gerekli zatlary we maglumatlary hödürlemek bilen birlikde, şol bir wagtyň özünde geljegi şekillendirme babatda-da aktiw rollary boýnumyza almaga çagyýar.

Pedagoglar, syýasatçylar, esasanam ertirki günüň gaýgysy bilen gezyän her bir adam üçin gymmatly çeşme bolup duran bu kitap kyn wagtlarda ýol görkezip biljek soraglary we analizleri bilen ünsi çekýär.

Kitapdan alynan bir sitata bilen sözümi jemleýärim:

«Ýerlikli-ýerliksiz maglumat ýagmyryna tutulan dünýäde saýyrdaň bolup duraýmak juda kyn».

Behçet DARGYN / behcetdargin@gmail.com

Duşenbe, 22.04.2024 ý. Publisistika